

KJEMISK EKSPONERING I ARBEIDSMILJØET

Kjemiske stoffer og stoffblandinger

Kjemikalier er en felles betegnelse for kjemiske stoffer og stoffblandinger. Kjemiske stoffer og stoffblandinger omfatter:

- Kjemiske stoffer: grunnstoffer og deres kjemiske forbindelser med andre grunnstoffer, slik de forekommer naturlig eller industrielt fremstilt
  - Stoffblandinger: oppløsninger eller faste, flytende og gassformige blandinger av to eller flere kjemiske stoffer
-

Hva er kjemiske arbeidsmiljø?

- Kjemikalier totalt på verdensbasis
  - - Over 50 millioner kjemiske stoffer
  - - 50 000, nye kommer hver uke.
  -
  - I Norge:
    - - Ca 70 000 kjemikalier
    - - Ca 30 000 er deklarerert (Giftige og helsefarlige)
    - - Ca 250 nye stoffer blir registrert hvert år
- Generelt lite kunnskap om kjemikalier og deres påvirkning på kroppen

- Hvorfor er det viktig?

Fordi det kan være helseskadelig

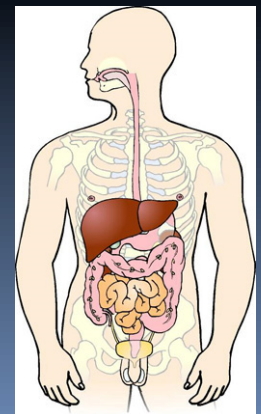
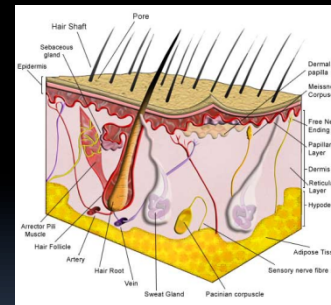
Hvordan?

- Eksponeringsveiene:

Lunge

Hud

Svelging

Skader

- Akutt

- Syresprut (Øye, Hud)

- Eksplosjoner (selvantennlige kjemiske stoffer/kjemikalier)

Eks: Eksponering for isocyanater. En annen akutt skade.

SKADER

- **Langtidseffekter**
  - Luftveissykdommer
    - KOLS
    - Emfysem
  - KMR (kreftfremkallende, arvestoffskadelige og reproduksjonsskadelige)
-

Yrkessykdommer

- Allergi
  - Kreft
  - KOLS
  - Løsemiddelskader
-

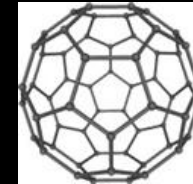
Viktige kjemiske stoffer

- Borkjemikalier
  - Ved temperaturer over 50 grader vil det ved bruk av oljebasert borevæske dannes oljetåke og oljedamp i åpne systemer som "flow lines" vibrasjonssikt og borevæsketank
- Asbest
  - Termisk og akustisk isolasjon
- Overflatebehandling
  - Maling basert på epoksy eller polyuretan

Viktige kjemiske stoffer

- Produksjonskjemikalier
  - Skumdepere
  - Biocider (Formaldehyd og glutaraldehyd) (Organofosfater)
  - Korrosjonshemmere
- Hydrokarboner fra råolje (Operatører som jobber med prøvetaking og ved reparering og vedlikehold av prosessutstyr)
  - Krom
  - Kvikksølv
  - Benzen
  - PAH
  - Fenoler

Hva ligger i nanobegrepet?

Nanopartikler mot Ultrafinepartikler

- Nanopartikler: Kunstig laget av industrien til et produkt.
- Ultrafinepartikler: Det benyttes oftest for å beskrive ikke kunstig fremstilte partikler.

Hvor finner du nanoteknologi og nanoprodukter?

Hjemme:

- Glatte ski
  - Spreke båter
  - Superlim
  - Klær
-

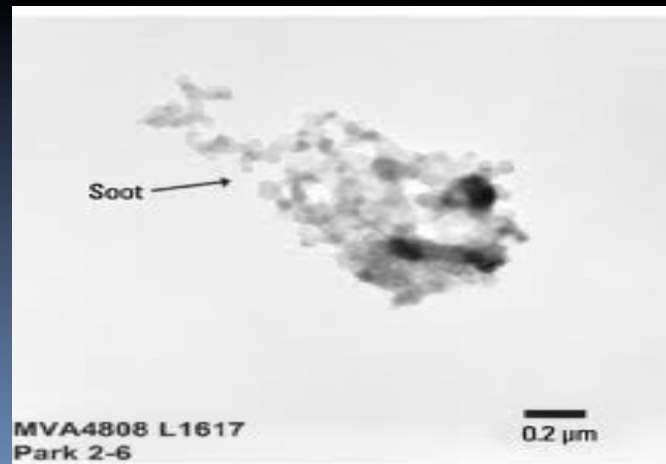
Hvor finner du nanoteknologi og nanoprodukter?

Industrien

- Solcelleindustrien
  - Farmasøytisk industri
  - Treindustrien
  - Metallindustrien
  - Fornybar energi
  - Osv.....
-

Ultrafinepartikler, annen type nanopartikkel!!!

- Menneskeskapte kilder:
  - Dieseleksos og stekeos
- Naturlige kilder:
  - Vulkaner og skogbranner

Risikovurdering

- Risiko avhenger både av om stoffet har egenskaper som kan medføre skade, og i hvilken grad mennesker og miljø eksponeres. For å kartlegge dette kan følgende spørsmål være nyttige:
  - Vil stoffet bli brukt i et betydelig omfang?
  - Vil stoffet bli frigjort til omgivelser under ulike stadier i livsløpet?
  - Vil frigjorte stoff være stabile mot nedbrytning i miljø og i menneskekroppen?
    - Kan stoffet tas via næring, hud eller luftveier?
    - Kan stoffet skade celler, celleprosesser, vev og organer?
-

Eksposering i arbeidsmiljøet

- Støv
- Friggjort nanopartikler
- Rengjøring, reparasjon, destruksjon eller gjenvinning av produkter med nanopartikler
- Varmt arbeid
- Eksos

Hvordan beskytte seg mot nanopartikler?

- Friskluft: Beskytter en arbeidstaker, ikke glem andre arbeidstakere som jobber i samme lokale
  - Ånderettsvern: Filtertype P2 eller P3 med pumpe (Positive pressure respirators)
-

-
- ILO listen (anbefales):

http://www.ilo.org/safework/info/publications/lang--en/WCMS_125137/index.htm

- Arbeidsmiljøloven
  - Administrative normer